

Білоус В. С. Бібліотечно-бібліографічне краєзнавство – важливий напрям краєзнавчої діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського [Електронний ресурс] / Валентина Білоус // Роль краєзнавства у соціально-економічному і культурному розвитку регіону : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 10-12 жовт. 2012 р, Вінниця;– К., 2012. – 1 електрон. опт. диск (CD-R) ; [Текст] / Валентина Білоус // Роль краєзнавства у соціально-економічному і культурному розвитку регіону : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 10-12 жовт. 2012 р, Вінниця / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Нац. спілка краєзнавців України, ГО «Асоц. б-к Вінниччини» – Вінниця, 2013. – С.131-133. [232 с. ]

**Білоус В.С.**  
*директор бібліотеки  
Вінницького державного педагогічного  
університету імені Михайла Коцюбинського*

**Бібліотечно-бібліографічне краєзнавство – важливий напрям краєзнавчої  
діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету  
імені Михайла Коцюбинського**

У статті висвітлено питання краєзнавчої діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, зосереджено на одному з пріоритетних напрямів у вивченні історії бібліотеки – бібліотечно-бібліографічному краєзнавстві.

**Ключові слова:** краєзнавство, бібліотечно-бібліографічне краєзнавство, краєзнавчий фонд, бібліотека Вінницького педуніверситету.

**Библиотечно-библиографическое краеведение – важное направление  
краеведческой деятельности библиотеки Винницкого государственного  
педагогического университета имени Михаила Коцюбинского**

В статье освещены вопросы краеведческой деятельности библиотеки Винницкого государственного педагогического университета имени Михаила Коцюбинского, сосредоточено на одном из приоритетных направлений в изучении истории библиотеки - библиотечно-библиографическом краеведении.

**Ключевые слова:** краеведение, библиотечно-библиографическое краеведение, краеведческий фонд, библиотека Винницкого педуниверситета.

**Library and bibliographic study of local lore is an important direction of local lore activity of the library of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University**

The article deals with the issues of local linguistic activity of the library of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, focused on one of the priority directions in studying the history of the library - bibliographic and bibliographic studies.

**Keywords:** regional studies, bibliographic and local lore studies, local lore fund, library of Vinnytsia Pedagogical University.

Краєзнавство є «безцінною скарбницею збереження історичного досвіду багатьох поколінь, всього того найкращого, що витримало випробування часом у сфері матеріальної і духовної культури, красномовно підтвердивши, що саме через творче натхнення, безкорисливий пошук ентузіастів найбільше виявляється духовна потреба людей – інтерес до історії рідного краю, котра виховує і примножує патріотичні почуття» [1, с.18].

Вивчення та популяризація історії та традицій рідного краю, його культурних цінностей, виховання у новій студентської генерації патріотизму – є одним із найголовніших завдань, що стоять перед бібліотеками вищих навчальних закладів як інформаційними та культурно-освітніми центрами [3, с. 28].

Як зазначив видатний український поет Максим Рильський, – «мало любити свій рідний край, його треба ще і знати». Саме тому важливим напрямом краєзнавчої діяльності бібліотеки є бібліотечно-бібліографічне краєзнавство, яке є вагомим допомогою студентам та науковцям навчального закладу.

Краєзнавча діяльність бібліотеки – складова бібліотечно-бібліографічного краєзнавства, яке включає створення інформаційного середовища – організацію фонду краєзнавчих документів на паперових та електронних носіях, відображення у довідковому апараті бібліотеки, включаючи електронний каталог, бібліотечно-бібліографічне обслуговування користувачів, краєзнавчу бібліографічно-інформаційну, науково-дослідну та видавничу діяльність бібліотеки.

Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, використовуючи бібліотечно-бібліографічні ресурси, зосереджує краєзнавчу діяльність у наданні користувачам інформації про національні, природничо-географічні, культурно-історичні, мовні та освітянські традиції Вінниччини.

Першочергове значення у зв'язку з цим надається формуванню та збереженню фонду краєзнавчої літератури. Комплектування краєзнавчого фонду здійснюється відповідно до загальної методики аналізу документного потоку, виявлення, відбору та замовлення краєзнавчих документів з урахуванням критеріїв їх краєзнавчої цінності, науково-дослідницьких та навчально-виховних потреб вищого навчального закладу у відповідності до навчальних та наукових планів.

Джерелами документопостачання краєзнавчих матеріалів є автори-краєзнавці, видавництва та книготорговельні установи, бібліотеки, благодійні акції, студенти і викладачі, видавнича продукція самої бібліотеки тощо, а серед форм документопостачання – місцевий обов'язковий примірник документів, передплата, закупівля (в магазинах, видавництвах, у приватних осіб), книгообмін, дар та передача краєзнавчих матеріалів до бібліотеки.

Серед видів краєзнавчих видань: неопубліковані документи про місто Вінниця та Вінниччину, про роботу університету та бібліотеку (рукописи, колекції фотографій, плани, звіти, дипломні та курсові роботи, дисертації тощо), які передаються до бібліотеки на постійне зберігання підрозділами навчального закладу, приватними особами та ті, що створюються бібліотекою, власне, краєзнавча бібліографія.

Наразі бібліотека університету має великі колекції краєзнавчих документів. Окрім краєзнавчих документів (опублікованих і неопублікованих), у фондах книгозбірні

зосереджуються видання університету, наукові праці студентів, викладачів, а також документи, що містять відомості про навчальний заклад, життя і творчість співробітників.

У бібліотеці педуніверситету література краєзнавчої тематики відображена у довідково-бібліографічному апараті. У систематичному каталозі до 100-річчя університету та бібліотеки створені рубрики «100 років ВДПУ», «100 років бібліотеці ВДПУ». До цих ювілейних дат на сайті бібліотеки організовані віртуальні виставки та флеш-альбом.

Для пропаганди документів краєзнавчого характеру, відображення краєзнавчої тематики у довідковому апараті, виховання в студентів шанобливого патріотичного ставлення до рідного краю в бібліотеці використовуються різноманітні форми й методи бібліотечної. Бібліотека використовує традиційні та активно впроваджує інноваційні методи і форми поширення краєзнавчих знань.

Краєзнавчі видання активно використовуються в культурно-просвітницькій діяльності бібліотеки. У читальній залі університетської книгозбірні проводяться літературні вечори, зустрічі, презентації творчості відомих вінницьких письменників. Ювілеї земляків-літераторів, митців, педагогів університету є нагодою для персональних книжкових виставок, літературних портретів, бенефісів. Їм присвячують ексклюзивні виставки у циклі «Письменники нашого краю», виставки-календарі «Ювілеї та ювіляри».

Бібліотека приймає активну участь у краєзнавчих заходах, які відбуваються в університеті. Організуються тематичні виставки; тематичні перегляди: «Вінниччина: минуле та сьогодення», «Літопис рідного краю», «Мовна палітра Вінниччини», на яких широко представлена видавнича продукція бібліотеки.

Важливою ділянкою роботи бібліотеки педуніверситету є видавнича справа. Належне місце у видавничій діяльності бібліотеки займає краєзнавча бібліографія, створення вторинних документів краєзнавчої тематики. У 2010 р. започатковано серію «Педагоги Вінниччини», в якій вийшли бібліографічні та біобібліографічні покажчики науковців університету (Б.А. Буяльського, Г.С. Тарасенко, І.І. Зайця, О.В. Шестопалюка та ін.). До 100-річчя університету видано хронологічне видання «Ювіляри ВДПУ». З досвіду краєзнавчої роботи у бібліотеці підготовлено брошуру «Краєзнавча робота в бібліотеці ВДПУ». Бібліотека видає бібліографічний покажчик наукових праць викладачів педуніверситету. Наразі видано п'ять випусків, які охоплюють наукові праці за період з 1970 до 2006 рр. Перші випуски покажчика видавалися ротапринтним способом, оправлялися вручну та мали не зовсім презентабельний вигляд. Але це було значною подією у житті бібліотеки, що дало можливість бібліотеці відповідати статусу наукової бібліотеки вищого навчального закладу.

Як свідчить практика, бібліографічне краєзнавство – це неосяжні можливості у систематизації і збереженні інформації про навчальний заклад та її бібліотеку. Вивчення та систематизація матеріалів про історію навчального закладу та її бібліотеки – один із пріоритетних напрямів бібліотечно-бібліографічного краєзнавства. На вшанування річниці педагогічного університету бібліотекою видано бібліографічний покажчик «Вінницькому державному педагогічному університету імені Михайла Коцюбинського – 100». До 100-річчя університетської бібліотеки планується підготувати до друку історично-літературний нарис, присвячений віковій історії освітянської книгозбірні. Адже зберегти історичну пам'ять про бібліотеку педуніверситету – наш святий обов'язок.

#### Список використаних джерел

1. Гальчак С. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: XIX– поч. XXI ст. / С. Гальчак. – Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2011. – 788с., С.18
2. Кушнарєнко Н. М. Бібліотечне краєзнавство : підручник / Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання, 2007. – 502 с. – ( Вища освіта ХХІ століття).
3. Роздобудько С. Краєзнавча робота: сучасний аспект / С. Роздобудько // Бібліотечна планета . – 2004. – № 4 . – С. 28-29.
4. Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку : матеріали II-ї Міжнар. Наук.-практ. конф. 13-15 жовт. 2010 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. – Вінниця, 2011. – 127с.
5. Шевченко І. Розвиток бібліотечного краєзнавства України: освітній вимір / І. Шевченко // Бібліотечна планета. – 2008. – № 2. – С.37-38.